

Fakta om sætningsopbygning

Syntaks er måden en sætning er bygget op på. På dansk er langt de fleste sætninger bygget op over den samme skabelon, og dansk betegnes derfor som et **"SVO-sprog"**: **S**ubjekt (grundled) – **V**erbum (udsagnsled) – **O**bjekt (genstandsled), som i "pigen – slår – drengen".

For at kunne konstruere en korrekt sætning, skal barnet foruden rækkefølge også kunne bøje udsagnsord, skelne mellem ental og flertal samt anvende korrekt brug af personlige stedord som han/hun, ham/hende, jeg/mig osv.

Sætningsopbygning – syntaks

På dansk har det afgørende betydning, hvordan ord sættes sammen. Sætningen "pigen slår drengen" betyder noget andet end "drengen slår pigen", selvom ordene i sætningen er de samme. Hvis sætningsopbygningen – syntaksen – ikke overholdes, vil der opstå meningsforstyrrelse.

Når børn begynder at tale, siger de kun etords sætninger. Overgangen fra etords sætninger til toords sætninger sker gradvist, men forskning peger på, at der skal være et minimums antal af ord i ordforrådet, før barnet begynder at sætte to ord sammen. På den måde begynder barnet at anvende grammatik.

Forskning viser også, at børn i begyndelsen ofte anvender det samme ord i forskellige situationer. Et eksempel kan være "mer", som i "mer mad", "mer mig" eller "mer nej".

Når børnene begynder at sætte flere ord sammen, begynder de også at ændre på de enkelte ord. Barnets har opdaget, at "bil" i flertal hedder "biler", og denne opdagelse/regel overfører de ofte til alle andre ord, således "huse" bliver til "huser".

Drengen kysser af pigen: hvem kysser hvem?

Efterhånden som børnene bliver ældre, forventes de at kunne forstå og anvende mere komplekse sætninger. Hvis et barn kun møder korte, enkle sætninger, vil det få sværere ved at forstå og anvende mere komplekse sætninger. De voksne i barnets netværk har derfor afgørende betydning som sprogmodeller for barnets sprogtilegnelse. Tænk på det, når I eksempelvis lægger puslespil: benævn, hvad der er på brikkerne og tænk højt sammen med barnet, så det får indsigt i dine refleksioner og lærer af dine sætningsmodeller.

Sprogforståelse og sætningsopbygning hænger uløseligt sammen – jf. planche om sprogforståelse i Rød Kuffert.